

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

6. rujna 2018.*

„Žalba – Zajednička vanjska i sigurnosna politika (ZVSP) – Borba protiv širenja nuklearnog oružja – Mjere ograničavanja donesene protiv Islamske Republike Iran – Sektorske mjere – Ograničenja prijenosa sredstava u koja su uključene iranske financijske institucije – Postroženje ograničenja – Sporni sustav proizišao iz odredaba Odluke 2012/635/ZVSP i Uredbe (EU) br. 1263/2012 – Provedba Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana u vezi s iranskim nuklearnim pitanjem – Ukidanje svih mjera ograničavanja Europske unije vezanih za to pitanje – Stavljanje izvan snage spornog sustava tijekom postupka pred Općim sudom – Utjecaj na pravni interes pred Općim sudom Europske unije – Gubitak pravnog interesa”

U predmetu C-430/16 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 2. kolovoza 2016.,

Bank Mellat, sa sjedištem u Teheranu (Iran), koji zastupaju M. Brindle i T. Otty, QC, J. MacLeod i M. R. Blakeley, *barristers*, te S. Zaiwalla i Z. Burbeza, A. Meskarian i P. Reddy, *solicitors*,

tužitelj,

a druge stranke postupka su:

Vijeće Europske unije, koje zastupaju M. Bishop i I. Rodios, u svojstvu agenata,

tuženik u prvom stupnju,

Europska komisija, koju zastupaju D. Gauci i J. Norris-Usher te M. Konstantinidis, u svojstvu agenata,

Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske, koju zastupa S. Brandon, u svojstvu agenta, uz asistenciju M. Gray, *barrister*,

intervenijenti u prvom stupnju,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Rosas, C. Toader, A. Prechal (izvjestiteljica) i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: P. Mengozzi,

tajnik: I. Illéssy, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. siječnja 2018.,

* Jezik postupka: engleski

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 30. svibnja 2018.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojom žalbom Bank Mellat zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 2. lipnja 2016. Bank Mellat/Vijeće (T-160/13, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2016:331), kojom taj sud odbija njegovu tužbu za poništenje članka 1. točke 15. Uredbe Vijeća (EU) br. 1263/2012, od 21. prosinca 2012. o izmjeni Uredbe (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2012., L 356, str. 34., posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18. svezak 15., str. 91.; u daljnjem tekstu: sporna uredba), ili navedene odredbe u dijelu u kojem se njome ne predviđa iznimka koja se primjenjuje na slučaj Banka Mellat, kao i njegova zahtjeva da Opći sud proglašiti članak 1. točku 6. Odluke Vijeća 2012/635/ZVSP, od 15. listopada 2012., o izmjeni odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2012., L 282, str. 58.)(SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 3., str. 39.), neprimjenjivim u odnosu na njega.

Pravni okvir i okolnosti spora

- 2 Bank Mellat, iranska poslovna banka, bila je, u sklopu više akata prava Unije kojima se provode rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, podvrgnuta zamrzavanju financijskih sredstava i gospodarskih izvora jer se smatralo da ta banka pridonosi širenju iranskog nuklearnog oružja. U tu je svrhu ime te banke navedeno u popisima priloženim navedenim aktima.
- 3 Presudom od 29. siječnja 2013. Bank Mellat/Vijeće (T-496/10, EU:T:2013:39), Opći sud poništio je uvrštenje Banka Mellat na popis koji se nalazi u Prilogu II. Odluci Vijeća 2010/413/ZVSP od 26. srpnja 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Zajedničkog stajališta 2007/140/ZVSP (SL 2010., L 195, str. 39.), na popis koji se nalazi u Prilogu V. Uredbi Vijeća (EZ) br. 423/2007 od 19. travnja 2007. o mjerama ograničavanja protiv Irana (SL 2007., L 103, str. 1.), na popis u Prilogu VIII. Uredbi Vijeća (EU) br. 961/2010, od 25. listopada 2010. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 423/2007 (SL 2010., L 281, str. 1.), te na onaj koji se nalazi u Prilogu IX. Uredbi Vijeća (EU) br. 267/2012 od 23. ožujka 2012. o mjerama ograničavanja protiv Irana i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 961/2010 (SL 2012., L 88, str. 1.) (u daljnjem tekstu, kada je riječ o svim predmetnim uvrštenjima: pojedinačne mjere ograničavanja).
- 4 Presudom od 18. veljače 2016. Vijeće/Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96), Sud je odbio žalbu protiv te presude Općeg suda.
- 5 Ovaj predmet odnosi se na sustav ograničenja prijenosa sredstava i financijskih usluga predviđen u bitnome istim riječima u poglavlju 2. Odluke 2010/413 i poglavlju V. Uredbe br. 267/2012, kako je izmijenjena, također u bitnome istim riječima, redom Odlukom 2012/635 i spornom uredbom (u daljnjem tekstu: sporni sustav).
- 6 Osobito je članak 1. točka 6. Odluke 2012/635 izmijenio članak 10. Odluke 2010/413. Članak 1. točka 15. sporne uredbe, izmijenio je članak 30. Uredbe br. 267/2012 i dodao mu je članke 30.a i 30.b.
- 7 Tim je izmjenama sporni sustav želio ojačati sektorski sustav ograničenja koji je već predviđen u poglavlju II. Odluke 2010/413 i u poglavlju V. Uredbe br. 267/2012.

8 Uvodna izjava 12. Odluke 2012/635 navodi:

„Da se spriječi prijenos svake financijske ili druge imovine ili izvora koji mogu doprinijeti aktivnostima Irana, koje su štetne s aspekta širenja nuklearnog oružja, ili razvoju sustava za isporuku nuklearnog oružja, treba zabraniti transakcije između Unije i iranskih banaka i financijskih institucija, osim ako ih prethodno ne odobri odgovarajuća država članica. To ne smije sprečavati nastavak trgovine koja nije zabranjena Odlukom [2010/413].”

- 9 Članak 30. Uredbe br. 267/2012, kako je izmijenjena spornom Uredbom (u daljnjem tekstu: izmijenjena Uredba br. 267/2012) predviđao je ograničenja financijskih transakcija između, s jedne strane, financijskih i kreditnih institucija te mjenjačnica sa sjedištem u Iranu kao i njihovih podružnica i društava kćeri i financijskih i kreditnih institucija te mjenjačnica koje kontroliraju osobe, subjekti ili tijela sa sjedištem u Iranu i, s druge strane, financijskih institucija Europske unije.
- 10 Posebice prema članku 30. stavku 2. izmijenjene Uredbe br. 267/2012, mogli su se izvršavati samo, kao prvo, humanitarni prijenosi, kao drugo, prijenosi vezani za osobne doznake, kao treće, prijenosi vezani za određeni trgovinski ugovor koji nisu zabranjeni Uredbom br. 267/2012, kao četvrto, prijenosi vezani za diplomatske misije ili konzularna predstavništva ili međunarodne organizacije, kao peto, prijenosi vezani za plaćanja za namiru potraživanja od ili prema osobi, subjektu ili tijelu iz Irana ili prijenosi slične naravi i, kao šesto, prijenosi potrebni za izvršenje obveza koje proizlaze iz ugovora navedenih u članku 12. stavku 1. točki (b) Uredbe br. 267/2012.
- 11 Prema članku 30. stavcima 3., 4. i 5. izmijenjene Uredbe br. 267/2012, prijenosi sredstava koji se mogu odobriti na temelju članka 30. stavka 2. bili su podvrgnuti, ovisno o slučaju i svrsi prijenosa kao i prema određenim pragovima, obvezi prethodnog obavješćivanja i obvezi prethodnog odobrenja nadležnog nacionalnog tijela.
- 12 Članak 30.a izmijenjene Uredbe br. 267/2012 osobito je predviđao određena ograničenja prijenosa sredstava između, s jedne strane, iranskih osoba, subjekata i tijela i, s druge strane, građana Unije koji nisu predviđeni člankom 30. te uredbe.
- 13 Prema članku 30.b stavku 1. Uredbe br. 267/2012, ograničenja predviđena u člancima 30. i 30.a te uredbe nisu se primjenjivala ako je bilo izdano odobrenje u skladu s člancima 24., 25., 26., 27., 28. odnosno 28.a navedene uredbe.
- 14 Prema članku 30.b stavku 3. Uredbe br. 267/2012, za potrebe članka 30. stavka 3. točaka (b) i (c) i članka 30.a stavka 1. točke (c) te uredbe, nadležna tijela daju odobrenje za prijenos financijskih sredstava pod uvjetima koje smatraju primjerenima, osim ako imaju osnovane razloge utvrditi da bi prijenos financijskih sredstava za koja je traženo odobrenje mogao kršiti zabrane ili obveze predviđene navedenom uredbom.
- 15 Kako bi se proveo Zajednički sveobuhvatni akcijski plan od 14. srpnja 2015. dogovoren s Islamskom Republikom Iran o iranskom nuklearnom pitanju (u daljnjem tekstu: Zajednički sveobuhvatni akcijski plan) koji predviđa obvezu ukidanja svih mjera ograničavanja Unije vezanih za nuklearno pitanje, članak 1. točka 17. Odluke Vijeća (ZVSP) 2015/1863 od 18. listopada 2015. o izmjeni Odluke 2010/413 (SL 2015., L 274, str. 174.) propisuje da se primjena mjera iz, među ostalim, članka 10. Odluke 2010/413 suspendira.
- 16 U tu istu svrhu, članak 1. točka 15. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1861, od 18. listopada 2015. o izmjeni Uredbe (EU) br. 267/2012 (SL 2015., L 274, str. 1.) predviđa osobito da se članci 30., 30.a i 30.b brišu.
- 17 Konačno, iz Odluke Vijeća (ZVSP) 2016/37 od 16. siječnja 2016. o datumu početka primjene Odluke (ZVSP) 2015/1863 o izmjeni Odluke 2010/413 (SL 2016., L 11 I, str. 1.) i informativne napomene Vijeća (SL 2016., C 15 I, str. 1.) proizlazi da sporni sustav od 16. siječnja 2016. više nije primjenjiv.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 18 Zahtjevom podnesenim tajništvu Općeg suda 15. ožujka 2013. Bank Mellat podnio je tužbu sastavljenu od triju dijelova tužbenog razloga, prvog, za poništenje članka 1. točke 15. sporne uredbe, drugog, za poništenje te iste odredbe u dijelu u kojem ne predviđa iznimku koja bi se primijenila na njegov slučaj, i trećeg, za to da Opći sud proglasi da članak 1. točka 6. Odluke 2012/635 nije primjenjiv u odnosu na njega.
- 19 Opći je sud pobijanom presudom odbio tu tužbu.
- 20 Kao prvo, Opći je sud u točki 38. pobijane presude ocijenio da nije bio nadležan na temelju članka 275. UFEU-a odlučiti o trećem dijelu tužbenog razloga zbog toga što prigovor nezakonitosti istaknut na temelju članka 277. UFEU-a u okviru tog trećeg dijela tužbenog razloga, nije bio istaknut u prilog tužbi za poništenje podignutoj protiv „odluke koja predviđa mjere ograničavanja protiv fizičkih ili pravnih osoba” u smislu članka 275. stavka 2. UFEU-a, pri čemu su mjere iz članka 1. točke 6. Odluke 2012/635 općenite mjere čije je područje primjene utvrđeno u odnosu na objektivne kriterije.
- 21 Zatim, na temelju članka 263. stavka 4. UFEU-a, Opći je sud odbacio tužbu u točkama 59. do 61. pobijane presude kao nedopuštenu s obzirom na to da se odnosila, s jedne strane, na članak 30.a Uredbe br. 267/2012, kako je dodan člankom 1. točkom 15. sporne uredbe, zbog toga što Bank Mellat, kao financijska institucija sa sjedištem u Iranu, nije bila obuhvaćena tom odredbom, i s druge strane, na članak 30.b stavak 3. prvi podstavak Uredbe br. 267/2012 iz razloga što se ta odredba nije izravno odnosila na Bank Mellat te je osim toga sadržavala provedbene mjere.
- 22 U tom je okviru Opći sud također u točkama 68. do 78. pobijane presude odbio prigovor nedopuštenosti koji je iznijelo Vijeće Europske unije, koji se temeljio na tome da Bank Mellat na datum podnošenja tužbe nije imao interes osporavati zakonitost sustava predviđenog člankom 1. točkom 15. sporne uredbe, s obzirom na to da je već bio podvrgnut pojedinačnim mjerama zamrzavanja sredstava donesenim na temelju Uredbe br. 267/2012, iz temeljnog razloga što je, kada je poništenje tih pojedinačnih mjera stupilo na snagu nakon objave presude od 18. veljače 2016. Vijeće/Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96) Bank Mellat bio zaista punopravno podvrgnut spornom sustavu, sa svim ograničenjima koja iz njega proizlaze, bez intervencije bilo kakvog dodatnog pravnog akta, i stoga je imao interes osporavati taj sustav.
- 23 Konačno, Opći je sud meritorno odbio četiri tužbena razloga koja je naveo Bank Mellat u prilog prvom i drugom dijelu tužbenog zahtjeva.

Žalbeni zahtjev stranaka

- 24 Bank Mellat od Suda zahtijeva da:
- ukine pobijanu presudu;
 - poništi članak 1. točku 15. sporne uredbe u cijelosti ili u dijelu u kojem se primjenjuje na tužitelja;
 - utvrdi da se članak 1. točka 6. Odluke 2012/635 ne primjenjuje na njega, i
 - naloži Vijeću snošenje troškova u vezi sa žalbom i postupkom pred Općim sudom.
- 25 Vijeće i Europska komisija od Suda zahtijevaju da odbije žalbu i Banku Mellat naloži snošenje troškova.
- 26 Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske od Suda zahtijeva da odbije žalbu i da im dosudi troškove.

O žalbi

Argumentacija stranaka

- 27 Vijeće kao prvo tvrdi da Bank Mellat nema pravni interes jer je sporni sustav bio stavljen izvan snage od 16. siječnja 2016.
- 28 Pozivajući se na ustaljenu sudsku praksu Suda, navedenu u točki 61. presude od 28. svibnja 2013. Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331), Vijeće ističe da Bank Mellat ne bi imao nikakvu korist od toga da Sud poništi sporni sustav.
- 29 Naime, poništenje tog sustava ne bi vratilo Bank Mellat u njegov prvotni položaj jer su te mjere imale općeniti doseg i odnosile su se na sve iranske financijske institucije na jednak način. Ono ne bi niti navelo Vijeće da u budućnosti donese prikladne izmjene jer su te mjere već ukinute.
- 30 Nadalje, Vijeće ističe da, protivno situaciji koja je bila predmet postupka koji je doveo do presude od 7. lipnja 2007. Wunenburger/Komisija (C-362/05 P, EU:C:2007:322), sporni je sustav bio stavljen izvan snage i ne postoji nijedan drugi relevantni postupak na koji bi se moglo pozvati u budućnosti.
- 31 Osim toga, s obzirom na to da je Opći sud pobijanom presudom potvrdio zakonitost spornog sustava, eventualno poništenje istog od strane Suda ne bi moglo ni u kojem slučaju poslužiti kao temelj za tužbu za utvrđivanje odgovornosti Unije jer uvjet za postojanje dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila nije ispunjen.
- 32 Konačno, Vijeće upućivanjem na presudu od 28. svibnja 2013. Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 70. do 74.) naglašava da sporni sustav nije imao utjecaja na ugled Banka Mellat jer se on za razliku od pojedinačnih mjera ograničavanja odnosio na sve iranske financijske institucije na jednak način.
- 33 U tom pogledu, taj sustav ne podrazumijeva da je navedeno da su tužitelj ili druge predmetne iranske banke i financijske institucije podržavali aktivnosti Islamske Republike Iran u pogledu širenja nuklearnog oružja. Naime, kao što proizlazi iz točaka 171. do 173. pobijane presude, navedeni sustav je opravdan potrebom uklanjanja opasnosti da se iranske banke i financijske institucije koriste, eventualno nesvjesno, za poticanje navedenih aktivnosti.
- 34 Komisija izražava sumnje o postojanju bilo kakvog tužiteljeva pravnog interesa na datum podnošenja ove žalbe.
- 35 Naime, za cijelo razdoblje u kojem je Bank Mellat bio podvrgnut spornom sustavu, bio je također podvrgnut strožim pojedinačnim mjerama ograničavanja, što bi značilo, kao što i proizlazi iz točke 75. pobijane presude, da donošenje spornog sustava nije imalo trenutni efektivni učinak na njega. Stoga poništenje spornog sustava ne bi imalo stvarni učinak na situaciju Banka Mellat.
- 36 Nadalje, tužitelj nije dokazao da bi se navodna nezakonitost mogla ponoviti u budućnosti, neovisno o okolnostima koje su dovele do tužbe koju je podnio, tako da načelo uspostavljeno presudom od 7. lipnja 2007. Wunenburger/Komisija (C-362/05 P, EU:C:2007:322) nije primjenjivo.
- 37 Osim toga Komisija tvrdi da žalba ne može dovesti do toga da žalitelj dobije odštetu koja bi bila veća od one koju je već dobio na temelju presude od 18. veljače 2016. Vijeće/Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96), s obzirom na to da su pojedinačne mjere ograničavanja koje su u pitanju u toj presudi još više obvezujuće. Bank Mellat bi teško mogao opravdati povredu ugleda pretrpljenu zbog spornog sustava tijekom razdoblja u kojem je također bio podvrgnut pojedinačnim mjerama ograničavanja.

- 38 Bank Mellat je istaknuo da ima pravni interes protiv spornog sustava jer bi imao korist od poništenja navedenog sustava.
- 39 Ponajprije, time što se Bank Mellat poziva analogijom na presudu od 7. lipnja 2007. Wunenburger/Komisija (C-362/05 P, EU:C:2007:322, t. 50. do 60.) on iznosi da treba spriječiti Vijeće da ponovno provede predmetne sankcije ili da u budućnosti donese slični nezakoniti akt, u slučaju da se odluči ponovno uvesti te sankcije prije nego njihovo stavljanje izvan snage postane konačno 20. listopada 2023., što bi omogućilo Zajednički sveobuhvatni akcijski plan ako Islamska Republika Iran ne bi poštovala određene uvjete.
- 40 Zatim, ukidanje financijskog embarga moglo bi poslužiti kao temelj za tužbu za naknadu štete.
- 41 Nadalje, činjenica da je akt bio stavljen izvan snage ili istekao, ne lišava žalitelja pravnog interesa da dokaže njegovu nezakonitost, jer stavljanje izvan snage ili istek nije jednako poništenju.
- 42 Konačno, sporni sustav imao bi negativni utjecaj na ugled Banka Mellat i njegovo bi poništenje bilo oblik naknade neimovinske štete jer su navodi Vijeća prema kojima su iranske banke, među kojima je nužno i Bank Mellat, koja je jedna od najvažnijih banaka u Iranu, uključene u podršku širenja nuklearnog oružja osobito štetne, posebice za tu banku, jer je ona uspjela u okviru postupka za poništenje pojedinačnih mjera ograničavanja koje su joj bile nametnute, dokazati da nije podržavala širenje nuklearnog oružja.

Ocjena Suda

- 43 Vijeće uz potporu Komisije ističe u bitnome da je Bank Mellat izgubio pravni interes protiv spornog sustava nakon ukidanja tog sustava od 16. siječnja 2016., kojim se želi provesti Zajednički sveobuhvatni akcijski plan.
- 44 U tom pogledu valja podsjetiti da je Vijeće pred Općim sudom tvrdilo da na datum podnošenja tužbe Bank Mellat nije imao pravni interes osporavati zakonitost članka 1. točke 15. spornog sustava jer je već bio podvrgnut pojedinačnim mjerama ograničavanja zamrzavanja financijskih sredstava i imovine.
- 45 Opći je sud u točkama 74. do 77. pobijane presude odbio taj prigovor nedopuštenosti temeljeći se na sljedećem obrazloženju:
- „74 U ovom slučaju, u trenutku podnošenja tužbe [Bank Mellat] je bio predmet individualnih mjera ograničavanja [...] vezan[ih] uz njegovu navodnu uključenost u širenje nuklearnog oružja. Naime, iako su te mjere ograničavanja poništene [presudom od 29. siječnja 2013., Bank Mellat/Vijeće (T-496/10, EU:T:2013:39)], stupanje na snagu tog poništenja je na temelju članka 60. Statuta Suda Europske unije bilo odgođeno do donošenja odluke o žalbi.
- 75 Stoga, točno je da donošenje spornog sustava nije imalo trenutačni stvarni utjecaj na [Bank Mellat] jer su individualne mjere ograničavanja kojih je prethodno bio predmet predviđale veća ograničenja. [...]
- 76 Neovisno o tome, valja istaknuti da se sporni sustav kao takav primjenjuje na sve financijske institucije s poslovnim nastanom u Iranu i, prema tome, isto tako i na [Bank Mellat]. To utvrđenje pogotovo podrazumijeva da je stupanjem na snagu poništenja individualnih mjera ograničavanja protiv [Banka Mellat], slijedom [objave presude od 18. veljače 2016., Vijeće/Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96)], [Bank Mellat] stvarno postao predmet navedenog sustava, sa svim ograničenjima koja iz toga proizlaze, po sili prava, bez intervencije dodatnog pravnog akta.

- 77 U tim okolnostima, utvrđenje u ovom predmetu da [Bank Mellat] nije imao pravni interes za djelovanje protiv članka 1. točke 15. [sporne] uredbe imalo bi za posljedicu povredu njegova prava na djelotvornu sudsku zaštitu jer bi se, nakon konačnog prestanka individualnih mjera ograničavanja protiv njega, na njega odnosili učinci spornog sustava, ali mu ne bi bilo dopušteno zahtijevati poništenje članka 1. točke 15. [sporne] uredbe, zbog isteka roka za podnošenje tužbe.”
- 46 No, tvrdnja u drugoj rečenici točke 76. pobijane presude očito je netočna s obzirom na to da od 18. veljače 2016., datuma stupanja na snagu poništenja pojedinačnih mjera ograničavanja primjenjivih na Bank Mellat, nakon objave presude od 18. veljače 2016., Vijeće/Bank Mellat (C-176/13 P, EU:C:2016:96), Bank Mellat nije bio „efektivno i punopravno podvrgnut” spornom sustavu jer je taj režim već bio ukinut od 16. siječnja 2016.
- 47 Stoga, protivno razmatranjima iz točke 77. pobijane presude, ne može se tvrditi da je Bank Mellat očuvao pravni interes protiv spornog sustava zbog toga što bi trebao moći podnijeti tužbu za poništenje tog sustava, jer je on postao primjenjiv od 18. veljače 2016.
- 48 Budući da se stavljanje izvan snage spornog sustava dogodilo prije objave pobijane presude, postavljalo se pitanje je li ona uklonila pravni interes Banka Mellat da podnese tužbu radi poništenja tog sustava.
- 49 Budući da pitanje obustave postupka zbog nepostojanja pravnog interesa sukladno članku 131. Poslovnika Općeg suda i članka 149. Poslovnika Suda mogu iznijeti *ex officio* sudovi Unije, Sud može u okviru ove žalbe po potrebi ispitati je li navedeno stavljanje izvan snage uklonilo pravni interes Banka Mellat pred Općim sudom (vidjeti analogijom presude od 23. travnja 2009., Sahlstedt i dr./Komisija, C-362/06 P, EU:C:2009:243, t. 22., i od 27. veljače 2014., Stichting Woonpunt i dr./Komisija, C-132/12 P, EU:C:2014:100, t. 45.).
- 50 U tom pogledu valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda pravni interes tužitelja mora postojati, s obzirom na predmet tužbe, u stadiju podnošenja iste, u suprotnome je ona nedopuštena. Da ne bi došlo do obustave postupka, taj predmet spora treba postojati, kao i pravni interes, sve do proglašenja sudske odluke, što pretpostavlja da tužba svojim ishodom može donijeti korist stranci koja ju je podnijela (presude od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija, C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 61., i od 9. studenoga 2017., HX/Vijeće, C-423/16 P, EU:C:2017:848, t. 30. i navedena sudska praksa).
- 51 U tom kontekstu najprije valja ispitati jesu li zaključci proizašli iz presude od 28. svibnja 2013. Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331) primjenjivi na mjere poput onih koje nameće sporni sustav.
- 52 U predmetu koji je doveo do te presude u bitnome se postavljalo pitanje je li tužitelj očuvao pravni interes za zahtijevanje poništenja uredbe na temelju koje je njegovo ime uvršteno na popis osoba i subjekata osumnjičenih da su povezani s terorističkom organizacijom i na tom temelju podvrgnuti zamrzavanju sredstava i imovine, kada je to uvrštenje bilo uklonjeno uredbom donesenom nakon podnošenja tužbe pred Općim sudom protiv prve od tih uredbi.
- 53 U tom je pogledu Sud odlučio da je tužitelj očuvao pravni interes jer mu je uvrštenje njegova imena na navedeni popis na temelju spornog akta uzrokovalo određenu neimovinsku štetu, uz povredu njegova ugleda uzrokovanu „sramotom i nepovjerenjem do kojih dolazi nakon javnog određivanja osoba na koje se odnosi zamrzavanje kao povezanih s terorističkom organizacijom” i jer mu je eventualno poništenje tog akta moglo donijeti korist, odnosno rehabilitaciju i tako određeni oblik naknade navedene neimovinske štete.
- 54 No, zaključci proizašli iz presude od 28. svibnja 2013. Abdulrahim/Vijeće i Komisija (C-239/12 P, EU:C:2013:331) nisu primjenjivi na mjere poput onih koje nameće sporni sustav.

- 55 Naime, takve sektorske mjere ograničavanja, s obzirom na to da se općenito primjenjuju na sve banke i financijske institucije Islamske Republike Iran, vrlo su drugačije naravi od pojedinačnih mjera zamrzavanja sredstava i imovine koje su u pitanju u predmetu koji je doveo do te presude.
- 56 U tom pogledu valja podsjetiti da mjere ograničavanja općenitog dosega kao što su sektorske mjere u pitanju nisu usmjerene protiv utvrđenih fizičkih ili pravnih osoba, jer je područje primjene tih mjera utvrđeno s obzirom na objektivne kriterije (vidjeti u tom smislu presudu od 28. ožujka 2017., Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, t. 97.).
- 57 U ovom slučaju, mjere ograničavanja predviđene spornim sustavom sastoje se u bitnome od zabrane transakcija između banaka i financijskih institucija Unije i Islamske Republike Iran, osim ako ih prije nije odobrila dotična država članica, kako bi spriječila, moguće bez znanja navedenih banaka i financijskih institucija, prijenos bilo kakvih sredstava, ostale aktive ili gospodarskih izvora koji bi mogli doprinijeti nuklearnim aktivnostima te države koje predstavljaju opasnost od širenja nuklearnog oružja ili razvoja sustava za ispaljivanje nuklearnog oružja.
- 58 No, okolnost da su na aktivnosti banke ili financijske institucije poput Banka Mellat mogle utjecati predmetne sektorske mjere ograničavanja ne znači, kao što je to nezavisno odvjetnik rekao u točki 41. svojeg mišljenja, da te mjere predstavljaju sankciju za osobno ponašanje koje je posebno utvrđeno za taj subjekt, jer se te mjere općeg dosega primjenjuju neovisno o eventualnom sudjelovanju tog subjekta u širenju iranskog nuklearnog oružja.
- 59 Stoga, za razliku od mjera ograničavanja individualnog dosega, ne može se tvrditi da predmetne mjere ograničavanja općeg dosega mogu uzrokovati kod operatera pojedinca očitu neimovinsku štetu, nanoseći povredu njegovu ugledu sličnu onoj koju uzrokuje sramota i nepovjerenje koji prate javno određivanje obuhvaćenih osoba kao povezanih s, primjerice, terorističkom organizacijom (vidjeti u tom smislu presudu od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija, C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 70.) ili da eventualno poništenje tih mjera može donijeti korist Banku Mellat, u obliku njegove rehabilitacije i tako mu pružiti određeni način naknade takve neimovinske štete.
- 60 Kada je riječ osim toga o utjecaju koji mjere ograničavanja predviđene spornim sustavom mogu imati na određena prava i određene slobode na koje se eventualno mogu pozvati dotične banke i financijske institucije, jer su navedene mjere mogle imati za učinak sprječavanje provedbe određenog broja financijskih transakcija, treba podsjetiti, kao što je Sud mnogo puta odlučio, da mjere ograničavanja po definiciji sadržavaju učinke koji osobito utječu na pravo vlasništva i slobodno obavljanje profesionalnih aktivnosti, time uzrokujući štetu strankama koje nemaju nikakvu odgovornost u pogledu situacije koja je dovela do usvajanja sankcija (vidjeti u tom pogledu presude od 30. srpnja 1996., Bosphorus, C-84/95, EU:C:1996:312, t. 22., i od 28. ožujka 2017., Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, t. 149.).
- 61 No, čak i da se pretpostavi postojanje naknadive štete, valja smatrati, kao što je to također pravilno istaknuo Opći sud u točki 75. pobijane presude, da usvajanje spornog sustava nije imalo zaseban i efektivan učinak na Bank Mellat, s obzirom na to da su pojedinačne mjere ograničavanja kojima je bio podvrgnut, tijekom cijelog razdoblja primjene spornog sustava, predviđale stroža ograničenja. Tako u mjeri u kojoj su posljednje predstavljale opće zamrzavanje njegovih sredstava i imovine, Bank Mellat nije mogao, u svakom slučaju provesti financijsku transakciju zabranjenu sektorskim mjerama predviđenim spornim sustavom.
- 62 Stoga, nakon stavljanja izvan snage spornog sustava 16. siječnja 2016. u okviru provedbe Zajedničkog sveobuhvatnog akcijskog plana, poništenje spornog sustava od strane sudova Unije nije moglo Banku Mellat dobiti korist koja bi mogla opravdati očuvanje pravnog interesa.
- 63 Taj zaključak ne može dovesti u pitanje argument Banka Mellat prema kojem se očuvanje njegova pravnog interesa temelji na načelu koje je uspostavio Sud u presudi od 7. lipnja 2007. Wunenburger/Komisija (C-362/05 P, EU:C:2007:322), s obzirom na to da je trebalo spriječiti Vijeće da

ponovno provede mjere ograničavanja poput onih koje nameće sporni sustav i koje Bank Mellat smatra nezakonitim, u slučaju da Islamska Republika Iran ne ispuní određene uvjete koje joj nameće Zajednički sveobuhvatni akcijski plan.

- 64 U tom pogledu iz sudske prakse Suda proizlazi da u određenim okolnostima tužitelj može sačuvati interes da zatraži poništenje akta koji je stavljen izvan snage tijekom postupka, kako bi naveo autora akta da u budućnosti učini prikladne izmjene i tako izbjegne opasnost od ponavljanja nezakonitosti kojom je taj akt navodno zahvaćen (presuda od 28. svibnja 2013., Abdulrahim/Vijeće i Komisija, C-239/12 P, EU:C:2013:331, t. 63.).
- 65 Međutim, načelo uvedeno sudskom praksom mora, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 44. svojeg mišljenja, biti ograničeno na situacije u kojima tužitelj precizno i konkretno dokaže postojanje opasnosti od ponavljanja navodne nezakonitosti.
- 66 Bank Mellat je tek općenito naveo da takva opasnost ponavljanja postoji a da nije precizno iznio elemente koji čine vjerojatnim ostvarenje te opasnosti.
- 67 Naime, iako se ne može definitivno isključiti da će se u budućnosti ponovno usvojiti mjere ograničavanja protiv Islamske Republike Iran, kao što je to tvrdio Bank Mellat, u tom bi se slučaju radilo o novoj situaciji koja po potrebi može dovesti bilo do mjera ograničavanja u obliku mjera usporedivih s onima koje nameće sporni sustav bilo do mjera drugačije naravi. Ipak, čak i da se pretpostavi nezakonitost spornog sustava, što Sud nije utvrdio, puka pretpostavka koja predviđa ponavljanje takve navodne nezakonitosti donošenjem, u budućnosti, mjera ograničavanja sličnih tom sustavu, nije dovoljna kako bi se dokazalo, uzimajući osobito u obzir veliku slobodu kojom raspolaže Vijeće kako bi definiralo predmet mjera ograničavanja (presuda od 28. ožujka 2017., Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, t. 88.) dovoljno precizno i konkretno opasnost od takvog ponavljanja kako bi omogućilo Banku Mellat da sačuva pravni interes u ovom postupku.
- 68 Slijedi da, s obzirom na načela uspostavljena sudskom praksom navedenom u točki 50. ove presude, Opći sud treba obustaviti postupak po tužbi za poništenje koju je podnio Bank Mellat protiv spornog sustava, s obzirom na to da je tijekom postupka i prije objave pobijane presude Bank Mellat izgubio svaki pravni interes protiv spornog sustava. Naime, nakon njegova ukidanja koje je stupilo na snagu 16. siječnja 2016. i s obzirom na utvrđenja iz točaka 51. do 67. ove presude, ta mu tužba svojim ishodom nije mogla donijeti korist.
- 69 S obzirom na sva prethodno iznesena razmatranja, pobijanu presudu treba ukinuti.

O tužbi pred Općim sudom

- 70 U skladu s prvim podstavkom članka 61. Statuta Suda Europske unije, Sud može, u slučaju ukidanja presude Općeg suda, konačno odlučiti o sporu ako to stanje postupka dopušta. To je slučaj u ovom predmetu.
- 71 Budući da pobijanu presudu treba ukinuti zbog nepostojanja pravnog interesa Banka Mellat kao tužitelja pred Općim sudom, valja utvrditi da nije potrebno da Sud odluči o tužbi koju je on podnio pred Općim sudom.

Troškovi

- 72 U skladu s člankom 142. Poslovnika Suda, koji se primjenjuje na žalbeni postupak u skladu s njegovim člankom 184. stavkom 1., u slučaju obustave postupka, Sud o troškovima odlučuje po slobodnoj ocjeni.

- 73 Budući da je pobijana presuda ukinuta ali je Bank Mellat izgubio pravni interes kao tužitelj pred Općim sudom, valja odlučiti da će Bank Mellat i Vijeće snositi svaki svoje troškove kako u žalbenom postupku tako i u prvostupanjskom postupku.
- 74 U skladu s člankom 184. stavkom 4. Poslovnika Suda, Sud može odlučiti da intervenijent iz prvog stupnja koji je sudjelovao u pisanom ili usmenom dijelu postupka pred Sudom snosi vlastite troškove.
- 75 Stoga valja odlučiti da će Ujedinjena Kraljevina i Komisija snositi vlastite troškove.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Ukida se presuda Općeg suda Europske unije od 2. lipnja 2016., Bank Mellat/Vijeće (T-160/13, EU:T:2016:331).**
2. **Obustavlja se postupak po tužbi koju je Bank Mellat podnio pod brojem T-160/13 radi poništenja članka 1. točke 15. Uredbe Vijeća (EU) br. 1263/2012, od 21. prosinca 2012. o izmjeni Uredbe (EU) br. 267/2012 o mjerama ograničavanja protiv Irana ili navedene odredbe u dijelu u kojem se njome ne predviđa iznimka koja se primjenjuje na slučaj Banka Mellat, kao i po njegovu zahtjevu da Opći sud proglasi članak 1. točku 6. Odluke Vijeća 2012/635/ZVSP, od 15. listopada 2012., o izmjeni odluke 2010/413/ZVSP o mjerama ograničavanja protiv Irana neprimjenjivim u odnosu na njega.**
3. **Bank Mellat i Vijeće Europske unije snosit će svaki svoje troškove kako u žalbenom postupku tako i u prvostupanjskom postupku.**
4. **Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske i Europska komisija snosit će vlastite troškove.**

Potpisi